

Облікова політика як інструмент моделювання механізму застосування елементів методу бухгалтерського обліку послуги в сфері безпеки бізнесу

(Представлено: к. е. н., доц. Вигівська І. М.)

Залежно від галузі, в якій функціонує підприємство, визначатимуться специфічні риси облікової політики. Як показало дослідження, специфічним буде процес формування положень облікової політики для підприємств, що реалізують послуги в сфері безпеки бізнесу. Встановлено, що єдиного підходу до формування політики підприємств галузі сформувати неможливо, адже різні види послуг із гарантування безпеки обумовлюють різний спектр об'єктів бухгалтерського обліку, склад витрат, вибір методів обліку та калькулювання витрат, структурування прямих та непрямих, постійних та змінних витрат. Визначено, що облікова політика є ефективним інструментом управління інформаційними потоками, що формуються в системі управління господарською діяльністю підприємства, що реалізує послуги в сфері безпеки бізнесу.

Проведено дослідження щодо сутності поняття «облікова політика» та сформовано власне визначення поняття – інструмент формування інформаційного простору управління послугою в сфері безпеки бізнесу, що визначає порядок організації бухгалтерського обліку та вибір механізмів застосування елементів методу бухгалтерського обліку, які передбачені законодавством, зважаючи на специфіку об'єкта управління. В процесі дослідження було побудовано модель бухгалтерського обліку як процесу моделювання економічної дійсності. Встановлено, що моделювання як метод наукового дослідження в бухгалтерському обліку дозволяє: виявити властивості об'єкта бухгалтерського обліку, що зумовлюють особливості його відображення в бухгалтерському обліку; сформувати ідеальну модель інформаційного забезпечення управління господарською діяльністю, що виходитиме із ідентифікованих запитів користувачів як внутрішніх, так і зовнішніх.

Ключові слова: бухгалтерський облік; облікова політика; безпека бізнесу; кібербезпека; послуги в сфері безпеки бізнесу.

Актуальність теми. Найбільш важливою складовою організацій бухгалтерського обліку підприємства є формування облікової політики. Від облікової політики залежить ефективність облікових процесів та формування інформаційного простору управління господарською діяльністю. Адже «Основною метою облікової політики є забезпечення створення інформаційної системи підприємства з урахуванням вимог законодавчих актів і нормативних документів про фінансово-майновий стан підприємства та результати його діяльності, які необхідні як для внутрішніх, так і зовнішніх користувачів для прийняття ними обґрунтованих управлінських рішень» [10, с. 39]. Особливістю облікової політики є потреба в гармонізації інформаційних запитів користувачів різних рівнів. Усе зазначене актуалізує науковий пошук щодо формування інноваційних підходів та вирішення назрілих проблем у частині облікової політики підприємств, що реалізують послуги в сфері безпеки бізнесу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанню розвитку облікової політики як інструменту організації бухгалтерського обліку приділяли увагу вітчизняні вчені – доктори економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності), зокрема: Д.О. Грицишен, В.В. Євдокимов, С.Ф. Легенчук, І.В. Жиглей, Л.В. Чижевська, Ю.Ю. Мороз, О.М. Петрук, С.В. Свірко, С.О. Левицька, А.С. Крутова, А.В. Янчев, Т.О. Тарасова, О.О. Осадча, О.А. Лаговська, І.В. Замула, К.В. Романчук, Н.Л. Правдюк, В.М. Пархоменко, І.В. Орлов, Т.В. Давидюк, Н.А. Остап'юк, Н.І. Петренко, О.С. Височан, О.В. Мельниченко, Т.С. Осадча, В.А. Кулик, Я.О. Ізмайлов, І.А. Юхименко-Назарук, Г.І. Ляхович, М.М. Шигун, Н.М. Малюга, Л.Г. Ловінська, О.М. Столяренко, М.С. Пушкар, П.Є. Житний, В.А. Шпак, В.Б. Моссаковський, М.Н. Ткаченко, М.Р. Лучко, Т.Є. Кучеренко, П.Я. Хомин, В.М. Костюченко, С.Ф. Голов, В.О. Осмятченко, В.П. Завгородній, М.М. Бенько, Л.В. Нападковська, С.В. Гушко, А.В. Шайкан, С.А. Кузнецова, О.М. Брадул, М.В. Задорожний, З.В. Гуцайлюк, Р.О. Костирко, М.В. Корягін, Н.О. Лоханова, М.В. Реслер, М.А. Проданчук, В.В. Сопко, Ю.А. Кузьмінський, Н.І. Пилипів, П.Л. Сук, Н.О. Гура, Л.В. Гуцаленко, В.А. Дерій, А.М. Герасимович, М.І. Скрипник, М.І. Бондар, Я.Д. Крупка, О.В. Кантаєва, О.І. Пилипенко, Н.М. Хорунжак, Л.М. Кіндрацька та інші. Вказані вчені в своїх докторських визначили передумови та сформували фундаментальні положення розвитку бухгалтерського обліку та інструменту його організації – облікової політики. Неможливо переоцінити вклад зазначених вчених у розвиток облікової політики, проте система

бухгалтерського обліку є настільки динамічною, що перегляд її основних складових є актуальним постійно, особливо за умови розвитку певних специфічних галузей господарської діяльності, якими є підприємства, що реалізують послуги в сфері безпеки бізнесу.

Мета статті полягає в дослідженні питань облікової політики як інструменту моделювання механізму застосування елементів методу бухгалтерського обліку послуги в сфері безпеки бізнесу.

Викладення основного матеріалу. Облікова політика є найбільш дискусійним і в той же час найбільш ефективним елементом організації бухгалтерського обліку. У вітчизняній практиці до формування облікової політики підприємств різних рівнів, у тому числі компаній реалізації послуг в сфері безпеки, переважає формальний підхід. «Досить часто положення про облікову політику, що затверджене на підприємствах, майже повністю копіює зміст нормативних документів, при цьому повноцінно не розкриваючи особливості діяльності підприємства» [11, с. 207]. Вітчизняні дослідниці Ю.О. Ночовна та В.А. Кулик проаналізували накази про облікову політику вітчизняних підприємств та вирішили найбільш критичні проблеми:

- «1) відсутність Наказу про облікову політику;
- 2) об'єднання Наказу про облікову політику та Положення про організацію бухгалтерського обліку;
- 3) відсутність обов'язкових реквізитів;
- 4) затвердження Наказу про облікову політику чи змін до нього всередині року або на початку звітного року;
- 5) щорічне перезатвердження Наказу про облікову політику;
- 6) слабка систематизація та непослідовність викладеного змісту;
- 7) наявність зайвої інформації, що повторює зміст нормативних документів або не стосується облікової політики;
- 8) введення до Наказу про облікову політику безальтернативних методів оцінки, обліку та процедур;
- 9) неповне розкриття вибраних підприємством елементів облікової політики;
- 10) недоцільність застосування окремих елементів облікової політики з урахуванням специфіки та особливостей діяльності підприємства;
- 11) розкриття організаційних аспектів бухгалтерського обліку (форми організації бухгалтерського обліку, форми ведення бухгалтерського обліку, технології обробки облікової інформації, порядку документообігу тощо);
- 12) розкриття елементів облікової політики стосовно управлінського та податкового обліку;
- 13) наявність прізвищ посадових осіб у тексті Наказу про облікову політику;
- 14) відсутність додатків до Наказу про облікову політику або посилань на них у тексті» [7].

Такий стан речей свідчить про формальність формування облікової політики та невикористання її функцій сповна. Варто зауважити, що поява облікової політики є об'єктивним явищем. Саме на цьому наголошує О.В. Кіляр: «Причинами появи облікової політики в ринкових умовах є: альтернативні варіанти щодо організації й ведення бухгалтерського обліку, передбачені законодавчими документами; розширення видів діяльності та організаційно правових форм суб'єктів господарювання; зміна ролі бухгалтера в господарському житті підприємства від простого реєстратора господарських операцій до активного його учасника» [5, с. 5]. У свою чергу, ми вважаємо, що облікова політика є ефективним інструментом управління інформаційними потоками, що формуються в системі управління господарською діяльністю підприємства, що реалізує послуги в сфері безпеки бізнесу. Саме тому облікова політика має виконувати низку функцій та завдань, які покладаються на неї, виходячи із запитів користувачів (табл. 1).

Зазначені завдання облікової політики вказують на те, що облікова політика сьогодні є не лише інструментом врегулювання організації та методики бухгалтерського обліку на окремому підприємстві, а є значно глибшим інструментом управління інформаційним простором господарської діяльності підприємства, що реалізує послуги в сфері безпеки бізнесу та є фактором формування управлінських рішень. Облікова політика, на відміну від інших інструментів управління, проникає в усі сфери управлінської діяльності та завжди формується в контексті стратегій розвитку суб'єкта господарювання. Так зі зміною стратегічних цілей зазвичай і змінюються основні положення облікової політики. «Розробка обґрунтованої та доречної облікової політики потребує від кожного підприємства здійснити обміркований вибір таких способів, методів та облікових процедур із альтернативних варіантів, враховуючи їх вплив на ступінь повноти та достовірності облікової інформації, а також на величину основних показників діяльності, що характеризують фінансовий стан підприємства. Зважаючи на потребу в урахуванні великої кількості факторів, що впливають на облікову політику підприємства, та складність цього процесу, доцільно застосовувати методичний підхід, який би дозволив систематизувати послідовність дій під час формування облікової політики в умовах конкретного підприємства» [6, с. 781]. Це особливо важливо для підприємств, що надають послуги в сфері безпеки бізнесу, адже саме в інформації про діяльність підприємств зазначеної сфери економічної діяльності зацікавлені замовники послуги. Це обумовлено тим, що від стану ресурсів підприємства-виконавця послуги буде залежати рівень безпеки (за видами) підприємства виконавця.

Систематизація завдань облікової політики за М.Реслер [9]

Вимір завдань	Характеристика
Соціальний	Створення соціальних гарантій для захисту зовнішніх користувачів шляхом забезпечення єдності інтерпретації даних бухгалтерського обліку та показників фінансової звітності
Економічний	Економічний ефект від облікової політики виявляється в оптимальному забезпеченні інформацією для управління, скороченні обсягів документообігу, підвищенні дієвості внутрішнього контролю
Біхевіористичний	Використання свободи дій у питаннях організації обліку для створення дієвої системи бухгалтерського обліку на підприємстві, яка забезпечить дотримання інтересів власника
Психологічний	За допомогою елементів облікової політики та за умов конкретизації вимог до характеру необхідних даних досягається найбільш повне та ефективне забезпечення інформацією всіх рівнів управління
Інформаційний	Сталість та гласність облікової політики дозволяє на її основі будувати прогнози майбутнього стану об'єкта, наявність диспозицій дає змогу забезпечити необхідним масивом даних для побудови моделей прийняття рішень
Юридичний	Використання для усунення невизначеностей у нормативних актах з бухгалтерського обліку та як письмових доказів під час вирішення господарських спорів, конфліктів з контролюючими органами

Окремі вітчизняні вчені також наголошують, що облікова політика спрямована на внутрішніх та зовнішніх користувачів облікової інформації. «Чітко та правильно сформована облікова політика суттєво впливає на ефективність управління діяльністю підприємства, тому на кожному підприємстві, з урахуванням специфіки діяльності, має бути обрано той варіант обліку, що забезпечить найбільш повну реалізацію управлінських функцій. Проте розробка та впровадження облікової політики є досить трудомістким процесом і не стала повноцінним інструментом організації обліку з метою забезпечення відповідною інформацією зовнішніх та внутрішніх її користувачів» [11, с. 207].

Вітчизняні вчені в цьому контексті пропонують вирізняти сукупність внутрішніх та зовнішніх факторів формування облікової політики: «До зовнішніх факторів належать: інфраструктура ринку; особливості системи оподаткування; вплив інфляційних процесів; законодавчі акти та нормативні документи з питань підприємництва бухгалтерського обліку і оподаткування та перспективи їх змін тощо. Внутрішніми факторами можна визначити такі: форму власності та організаційно-правову форму, галузь економіки та вид діяльності; організаційну та виробничу структуру підприємства; технологічні особливості процесу виробництва; рівень розвитку інформаційної системи на підприємстві; рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення тощо» [11, с. 209].

Значення облікової політики щодо досягнення мети діяльності підприємства та її залежність від сукупності внутрішніх і зовнішніх факторів вказує на те, що облікова політика є інструментом управління господарською діяльністю, а тому до формування її положень варто підійти досить ретельно та врахувати усю специфіку діяльності підприємства, що реалізовує послуги в сфері безпеки бізнесу.

Букало Н. вказує, що «формування облікової політики на підприємстві – доволі трудомісткий і відповідальний процес, оскільки підприємству доведеться працювати з нею не один рік, що вимагає від управлінського персоналу компетентного підходу до розробки та підтримки облікової політики. Уміло сформована така політика сприяє ефективності управління господарською діяльністю підприємства, його перспективного розвитку, зручності й прозорості ведення бухгалтерського обліку. Вона поєднує державне регулювання та власні судження суб'єктів ринкових відносин із питань організації й ведення обліку, активізує використання інформації бухгалтерського обліку для управління капіталом» [1, с. 72]. Варто погодитися із автором, що облікова політика спрямована на підвищення ефективності управління господарською діяльністю. Облікова політика – це той інструмент, що дозволяє суб'єктивно впливати на формування інформаційного простору та представлення інформації про економічну дійсність.

«Формування облікової політики – це складний та багатогранний процес, який вимагає від керівництва підприємства професійних знань, здатності ефективно планувати, прогнозувати діяльність та своєчасно приймати управлінські рішення. Альтернативність підходів у методах оцінки об'єктів обліку та свобода їх вибору для практичного застосування в межах принципів бухгалтерського обліку забезпечує можливість адаптації облікової системи підприємства до умов та перспектив його розвитку. Тому визначення особливостей господарювання та факторів впливу на облікову політику є важливим у напрямі удосконалення організації бухгалтерського обліку» [10, с. 39]. Варто зауважити, що саме підприємства, що реалізують послуги в сфері безпеки бізнесу, мають низку властивостей, які можуть відрізняти положення облікової політики від підприємств, що реалізують інші види послуг. Зазначені властивості вказані нами в попередніх дослідженнях, що мають бути враховані під час визначення облікової політики в контексті використання елементів методу бухгалтерського обліку послуги в сфері безпеки бізнесу.

«Досліджуючи наказ про облікову політику будь-якого підприємства, можемо зауважити, що хоча під час формування облікової політики визначаються методи ведення саме бухгалтерського обліку, однак фактично вони впливають не лише на обліковий процес, а й на процес реалізації інших управлінських функцій, зокрема планування, контролю, економічного аналізу тощо. Тобто можемо дійти до висновку, що облікова політика – це сукупність принципів, методів та процедур, що використовуються системою обліку для складання звітності, а також формування всебічного інформаційного забезпечення для ефективної реалізації функцій управління. Вибір окремих методів обліку так чи інакше впливає на реальні процеси відтворення капіталу підприємства, зокрема застосування прискорених методів нарахування амортизації необоротних активів. Завдяки вибору методів прискореної амортизації уможливується прискорене повернення інвестованого капіталу та відбувається створення умов для прискореного оновлення відповідних об'єктів. Водночас використання цих методів може призвести й до негативних наслідків у вигляді зростання собівартості продукції та інших витрат, а також зниження рівня рентабельності підприємства у перші роки використання відповідних засобів праці. На показники фінансової звітності впливають не тільки методи нарахування амортизації, а й методи оцінки вибуття запасів, методи формування резерву сумнівних боргів, методи створення забезпечення майбутніх витрат і платежів тощо. У кінцевому підсумку це призводить до того, що розмір прибутку (збитку), який відображається у фінансовій звітності підприємства, має певною мірою суб'єктивний характер, оскільки залежить від вибору тих чи інших облікових процедур та методів обліку» [2].

Таким чином, підсумовуючи позиції вчених та зважаючи на ідентифіковані властивості послуг у сфері безпеки бізнесу, вважаємо, що облікова політика – це інструмент формування інформаційного простору управління послугою в сфері безпеки бізнесу, що визначає порядок організації бухгалтерського обліку та вибір механізмів застосування елементів методу бухгалтерського обліку, які передбачені законодавством, беручи до уваги на специфіку об'єкта управління.

Кожен елемент бухгалтерського обліку є моделлю, що несе певний масив інформації, на основі якої приймаються управлінські рішення. Властивості зазначеної моделі обмежені обліковою політикою підприємства, що реалізує послуги в сфері безпеки бізнесу. «Система бухгалтерського обліку є складною, оскільки містить велику кількість елементів та зв'язків між ними, що обумовлено складністю відображення об'єктів, за якими організовується спостереження, отримання даних та трансформування їх у корисну інформацію для управління підприємством» [8, с. 24].

Якщо розглядати бухгалтерський облік як процес пізнання економічної дійсності, то можливо показати кожен елемент його методу як певну складову моделі інформаційного відтворення господарських процесів. Саме таку позицію в своїх докторських дисертаціях визначали вітчизняні вчені: Д.О. Грицишен, В.В. Євдокимов, О.М. Петрук. Так в працях зазначених вітчизняних вчених запропоновано поділ елементів методу бухгалтерського обліку як виду практичної діяльності за етапами пізнання економічних явищ: спостереження (документування та інвентаризація), вимірювання (оцінка і калькулювання), систематизація/групування (рахунки, подвійний запис) та узагальнення (баланс та звітність). Наша позиція щодо цього поділу методів бухгалтерського обліку така:

- документування та інвентаризація як елементи методу бухгалтерського обліку дійсно є своєрідними способами спостереження за економічними процесами, які дозволяють виявити певну сукупність властивостей об'єкта бухгалтерського обліку. Так за допомогою документування зазначені властивості фіксують на матеріальному носії будь то паперовий чи електронний документ. Реквізити первинного документа відображають зазначені властивості, більшість з яких в подальшому будуть впливати на відображення того чи іншого об'єкта на рахунках бухгалтерського обліку та звітності. Інвентаризація більшою мірою визначає фізичні властивості об'єкта бухгалтерського обліку та допомагає визначити дійсність даних, що містяться в реквізитах первинного документа;

- оцінка та калькулювання є тими елементами, які вимірюють той чи інший об'єкт бухгалтерського обліку. Причому, вимірювання в частині оцінки стосується об'єктів бухгалтерського обліку, які забезпечують господарську діяльність компанії в сфері безпеки бізнесу. В свою чергу, калькулювання більшою мірою пов'язано із процесами, які складають господарську діяльність, а саме з процесом формування та реалізації консалтингової послуги в сфері безпеки бізнесу. Калькулювання собівартості консалтингової послуги в сфері безпеки є своєрідним процесом моделювання, а власне калькуляція собівартості консалтингової послуги в сфері безпеки є результатом моделювання, тобто інформаційною моделлю вартості об'єкта бухгалтерського обліку. Крім того, калькулювання є процесом моделювання не лише суто собівартості послуги, але й власне формується інформаційна модель різних процесів, які пов'язані із реалізацією консалтингової послуги в сфері безпеки. Вибір певного методу калькулювання та обліку витрат також буде визначатися специфікою консалтингової послуги. Адже консалтингова послуга в сфері безпеки бізнесу, яка в результаті її реалізації переходить у певний вид робіт та реалізації товарів, пов'язаних із забезпеченням безпеки суб'єкта господарювання (в сфері кібербезпеки та мінімізації інформаційних загроз, в сфері силової охорони та охорони правопорядку), матиме специфіку щодо розподілу спільних витрат та загальновиробничих витрат;

- рахунки та подвійний запис. Зазначені елементи методу бухгалтерського обліку є взаємопов'язаними й відповідно розглядати їх відокремлено неможливо. Адже рахунки є способом зберігання інформації про об'єкт бухгалтерського обліку, а подвійний запис – механізмом їх використання. Власне процес моделювання залежить не стільки від окремого рахунка бухгалтерського обліку скільки від усієї її сукупності, що показує стан господарської діяльності підприємства. Механізмом формування рахунків бухгалтерського обліку є план рахунків (План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій), затверджений відповідною інструкцією Міністерства фінансів України, та сформований на його основі робочий план рахунків бухгалтерського обліку підприємства. Робочий план рахунків формується таким чином, щоб сформувати інформаційну модель господарської діяльності консалтингової компанії в сфері безпеки бізнесу, яка б показала усю специфіку консалтингової послуги та робіт і товарів, що випливають у результаті її реалізації;

- баланс та звітність. Баланс у цьому випадку можна розглядати як основне правило бухгалтерського обліку, бухгалтерське рівняння – як форму бухгалтерської звітності. Звітність як елемент методу бухгалтерського обліку є інформаційною моделлю господарської діяльності підприємства. Причому, залежно від специфіки господарської діяльності (консалтингові послуги в сфері безпеки бізнесу: фінансово-економічна безпека, кібербезпека, силова охорона та охорона правопорядку) та інформаційних запитів внутрішніх і зовнішніх користувачів бухгалтерська звітність буде формуватися, щоб побудувати комплексну інформаційну модель господарської діяльності, яка відображає економічну дійсність.

Зазначені особливості наведені у вигляді моделі на рисунку 1.

Моделювання як метод наукового дослідження в бухгалтерському обліку дозволяє:

- по-перше, виявити властивості об'єкта бухгалтерського обліку, що зумовлюють особливості його відображення в бухгалтерському обліку. «Процес інформаційного моделювання підприємства передбачає через системний аналіз відібрати з безлічі елементів реального об'єкта, такі його властивості і зв'язки, які є істотними для цілей моделювання. Такий відбір виконується в послідовності переходу від реального об'єкта до інформаційної моделі: 1) характеристики реального об'єкта; 2) аналіз походження; 3) система даних, суттєвих для моделювання; 4) інформаційна модель» [4]. Кожен об'єкт бухгалтерського обліку за своєю суттю є динамічним та мінливим до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Такі зміни дозволяють виявити лише моделі господарських процесів або окремих господарських операцій. Адже моделювання будь-якого явища направлене на його ідентифікацію не лише як об'єкта бухгалтерського обліку, а в першу чергу як об'єкта управління, щодо якого є зацікавленість з боку внутрішніх та зовнішніх користувачів. У контексті об'єкта дослідження – консалтингові послуги в сфері безпеки – є потреба в обґрунтуванні властивостей зазначеної послуги залежно від виду безпеки підприємства. Це можливо через розробку моделей за послугами в сфері фінансово-економічної безпеки, силової безпеки та охорони правопорядку, кібербезпеки. Зазначені моделі мають врахувати той факт, що процеси виробництва та реалізації збігаються в часі. Крім того, зазначене вимагає ідентифікації точок переходу від реалізації консалтингової послуги до виконання робіт та реалізації товарів. Розробка моделі консалтингової послуги в сфері безпеки має враховувати взаємодію між замовником і виконавцем та специфіку організації виробництва й управління консалтингової компанії;

- по-друге, сформувати ідеальну модель інформаційного забезпечення управління господарською діяльністю, що виходитиме з ідентифікованих запитів користувачів як внутрішніх, так і зовнішніх. «Система бухгалтерського обліку є об'єктом моделювання як багатofункціональний комплекс, який має подвійну природу. Система бухгалтерського обліку залежить від потреб суспільства, які вона забезпечує. Для потреб практики система бухгалтерського обліку – це універсальна модель діяльності підприємства, сформована з окремих підсистем, в межах яких взаємодіють елементи методу бухгалтерського обліку. Основним завданням моделювання системи бухгалтерського обліку є визначення послідовності дій, пов'язаних зі збором, обробкою даних та їх узагальненням у вигляді звітної інформації, сутність якої має відповідати вимогам релевантності та потребам і запитам користувачів» [3, с. 11]. Тобто, результатом такого моделювання буде бухгалтерська звітність. Для зовнішніх користувачів такою звітністю буде фінансова звітність (може бути розширена в частині певних показників або ж розділів у частині приміток до річної фінансової звітності та опису в частині пояснювальної записки); звітність сталого розвитку (звітність про соціальну та екологічну відповідальність бізнесу, ігнорована звітність, соціальна звітність), яка є інформаційною моделлю взаємодії суб'єкта господарювання із зовнішнім середовищем, зокрема в частині соціальних та екологічних наслідків; податкова звітність, статична звітність та інша звітність, затверджена національним законодавством. Основним інформаційним джерелом прийняття управлінських рішень внутрішніми користувачами є внутрішня звітність, яка теж являє собою інформаційну модель, що формована за відповідним інформаційним запитом або їх сукупністю та враховує властивості не лише об'єкта, а й системи управління консалтинговим підприємством.

У контексті зазначеного є необхідність визначення особливостей формування положень облікової політики за кожним елементом методу бухгалтерського обліку як основи організації механізму їх використання. Зазначене буде реалізоване в контексті формування методики положень бухгалтерського обліку послуги в сфері безпеки бізнесу за такими напрямками: документування бізнес-процесів реалізації послуги; калькулювання собівартості послуги; формування робочого плану рахунків та відображення послуги; розвиток звітності підприємств, що реалізують послуги в сфері безпеки бізнесу.

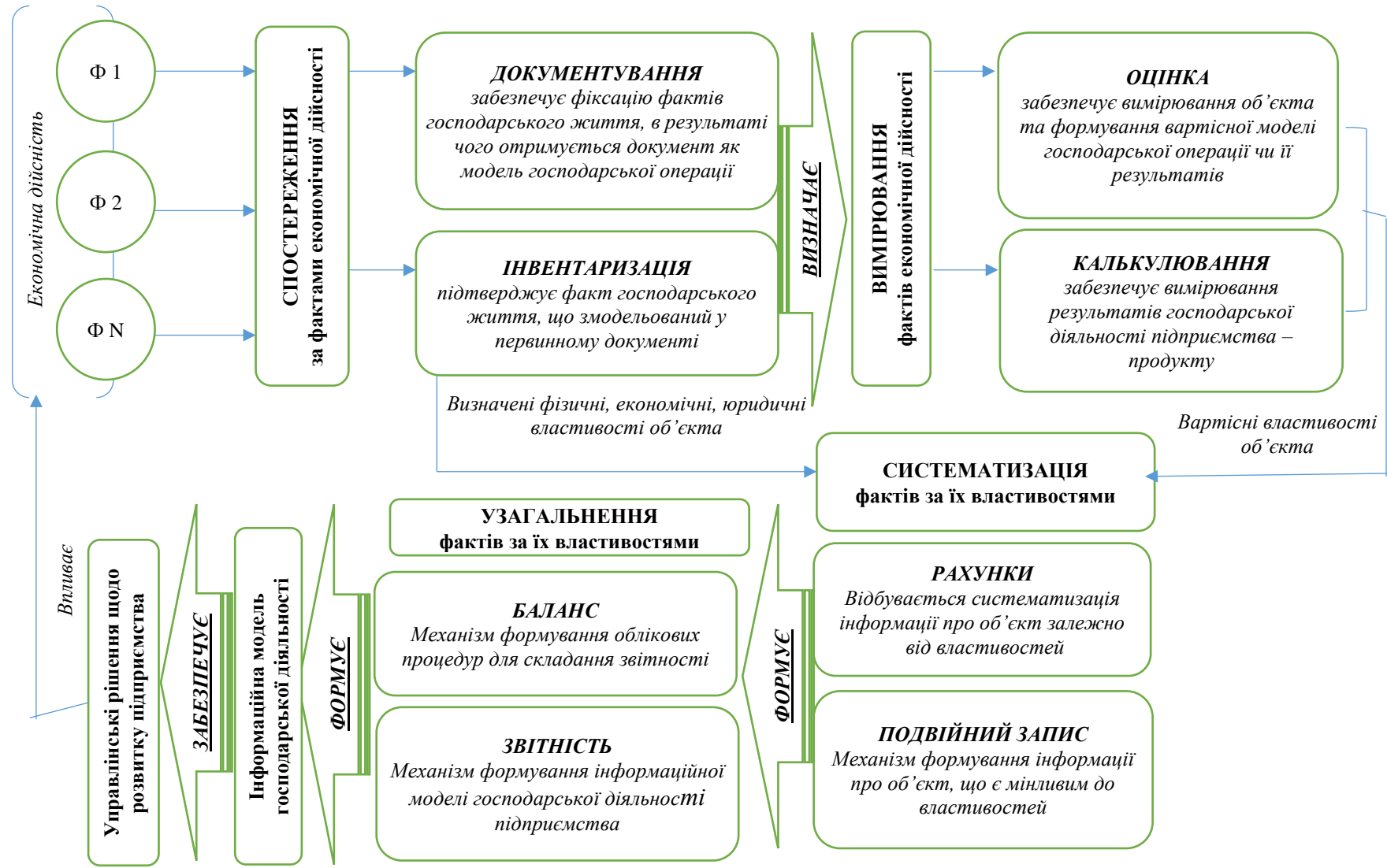

Рис. 1. Бухгалтерський облік як процес моделювання економічної діяльності

Висновки та перспективи подальших досліджень. В цілому, підводячи підсумок дослідження, варто наголосити на таких моментах: по-перше, обґрунтовано особливості формування облікової політики в контексті послуг у сфері безпеки бізнесу; по-друге, визначено роль та значення облікової політики в формуванні інформаційного простору управління; по-третє, обґрунтовано, що облікова політика є інструментом моделювання механізму використання елементів методу бухгалтерського обліку; по-четверте, аргументовано, що бухгалтерський облік є процесом моделювання економічної дійсності функціонування підприємства, що реалізує послуги в сфері безпеки бізнесу; по-п'яте, ідентифіковано особливості застосування елементів методу бухгалтерського обліку як інструментів інформаційного моделювання господарської діяльності підприємства. Перспективою подальших досліджень є методичні положення бухгалтерського обліку послуг у сфері безпеки бізнесу через розробку порядку їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку.

Список використаної літератури:

1. Букало Н.А. Облікова політика, її суть та призначення / Н.А. Букало // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки : журнал ; уклад. Л.Г. Ліпич, М.Б. Кулинич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – № 1. – С. 71–75.
2. Головай Н.М. До питання формування облікової політики як фактора управління діяльністю суб'єкта господарювання / Н.М. Головай, В.В. Яшишена // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2018. – № 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/40.pdf.
3. Євдокимов В.В. Моделювання системи бухгалтерського обліку: теорія і практика застосування / В.В. Євдокимов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/1047/Evdokimov.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
4. Єфіменко Т.І. Облікове забезпечення інформаційного моделювання підприємства / Т.І. Єфіменко // Вісник Харківського національного аграрного університету / Серія : Економічні науки. – 2014. – № 3. – С. 133–140.
5. Кіляр О.Р. Конспект лекцій з дисц. «Облікова політика підприємства» / О.Р. Кіляр. – Тернопіль : ТНТУ імені І.Пулля, 2016. – С. 69.
6. Король Г.О. Сутність поняття «облікова політика» та методичні підходи до його формування в умовах підприємства / Г.О. Король, І.М. Извєкова, О.О. Ясногор [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/129.pdf.
7. Ночовна Ю.О. Сучасний стан та проблеми формування облікової політики підприємства / Ю.О. Ночовна, В.А. Кулик [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/26313/1/23-141-146.pdf>.
8. Пушкар М.С. Розробка систем обліку : навч. посіб. / М.С. Пушкар. – Тернопіль : Картбланш, 2003. – 198 с.
9. Реслер М. Облікова політика – основа методичного забезпечення обліково-аналітичного механізму / М. Реслер // Економічний аналіз. – 2012. – Вип. 11. – Ч. 4. – С. 278–280.
10. Чабан Г.В. Аналіз факторів впливу на формування облікової політики в системі управління підприємством / Г.В. Чабан, О.О. Бурлаков // Економічний вісник університету. – 2017. – № 32/1. – С. 38–45.
11. Шевчук К.В. Облікова політика підприємства: значення, особливості формування та впровадження / К.В. Шевчук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2015. – № 5. – С. 208–210.

References:

1. Bukalo, N.A. (2015), «Oblikova polityka, ii' sut' ta pryznachennja», *Ekonomichnyj chasopys Shidnojevropejs'kogo nacional'nogo universytetu imeni Lesi Ukrainky*, zhurnal, uklad. Lipych, L.G. and Kulynych, M.B., Vezha-Druk, Luc'k, No. 1, pp. 71–75.
2. Golovaj, N.M. and Jasyshena, V.V. (2018), «Do pytannja formuvannja oblikovoi' polityky jak faktora upravlinnja dijial'nistju sub'jekta gospodarjuvannja», *Efektivna ekonomika*, No. 4, [Online], available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/40.pdf
3. Jevdokymov, V.V., *Modeljuvannja systemy buhgalters'kogo obliku: teorija i praktyka zastosuvannja*, [Online], available at: <http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/1047/Evdokimov.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
4. Jefimenko, T.I. (2014), «Oblikove zabezpechennja informacijnogo modeljuvannja pidpryjemstva», *Visnyk Harkivs'kogo nacional'nogo agrarnogo universytetu, Serija Ekonomichni nauky*, No. 3, pp. 133–140.
5. Kiljar, O.R. (2016), *Konspekt lekcij z dysc. «Oblikova polityka pidpryjemstva»*, TNTU imeni I.Puljuja, Ternopil', P. 69.
6. Korol', G.O., Izvjekova, I.M. and Jasnogor, O.O., *Sutnist' ponjattja «oblikova polityka» ta metodychni pidhody do jogo formuvannja v umovah pidpryjemstva*, [Online], available at: http://economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/129.pdf
7. Nochovna, Ju.O. and Kulyk, V.A., *Suchasnyj stan ta problemy formuvannja oblikovoi' polityky pidpryjemstva*, [Online], available at: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/26313/1/23-141-146.pdf>
8. Pushkar, M.S. (2003), *Rozrobka system oblik, navchal'nyj posibnyk*, Kartblansh, Ternopil', 198 p.
9. Resler, M. (2012), «Oblikova polityka – osnova metodychnogo zabezpechennja oblikovo-analitychnogo mehanizmu», *Ekonomichnyj analiz*, Vol. 11, Part 4, pp. 278–280.
10. Chaban, G.V. and Burlakov, O.O. (2017), «Analiz faktoriv vplyvu na formuvannja oblikovoi' polityky v systemi upravlinnja pidpryjemstvom», *Ekonomichnyj visnyk universytetu*, No. 32/1, pp. 38–45.
11. Shevchuk, K.V. (2015), «Oblikova polityka pidpryjemstva: znachennja, osoblyvosti formuvannja ta vprovadzhennja», *Naukovyj visnyk Uzhgorods'kogo nacional'nogo universytetu*, No. 5, pp. 208–210.

Широкопояс Олександр Юрійович – здобувач кафедри обліку і аудиту Державного університету «Житомирська політехніка».

Наукові інтереси: бухгалтерський облік послуг у сфері безпеки бізнесу.

Стаття надійшла до редакції 31.01.2020.